

C.J. Baron Collot d'Escury

Palembang, 22 oktober 1888 - Amsterdam, 24 juli 1966

Op 24 juli 1966 overleed te Amsterdam de heer C. J. Baron Collot d'Escury, oud-president van de Nederlandsche Handel-Maatschappij NV, welke instelling inmiddels, na de fusie met De Twentsche Bank NV, voortbestaat als Algemene Bank Nederland NV. De heer d'Escury genoot zijn middelbare opleiding aan de Openbare Handelsschool aan het Raamplein te Amsterdam, welke instelling onder haar oud-leerlingen ook twee voorgangers van hem telde, te weten de heren Dr. C. J. K. van Aalst en Dr. E. Heldring. In aansluiting aan deze school studeerde de heer d'Escury aan de Handelshochschule te Keulen, welke studie hij afsloot met het behalen van de graad van Diplomkaufmann. De carrière, die hij daarna maakte, stemde geheel overeen met het karakter van zijn vooropleiding, die in hoofdzaak commercieel en financieel was gericht. Zij nam, na enige jaren van praktische scholing bij grote bankinstellingen in Berlijn en Londen, een aanvang bij de toenmalige Incassobank, waar hij in 1916 belast werd met het beheer van het bijkantoor te Rotterdam. In 1921 volgde zijn benoeming tot directeur van de Nederlandsche Standaardbank te Amsterdam, welke functie hij tot 1931 bekleedde. Hierop kwam de voor zijn loopbaan zo belangrijke overgang naar de Nederlandsche Handel-Maatschappij (NHM), bij welke instelling hij, na enige jaren werkzaam geweest te zijn in algemene dienst, met ingang van 1 januari 1934 benoemd werd tot directeur. Deze benoeming geschiedde in een voor de NHM zorgvolle fase, vooral veroorzaakt door de grote depressie der dertiger jaren, welke inzonderheid haar cultuur- en bankbedrijf in het toenmalige Nederlandsch-Indië had getroffen. Spoedig echter, te weten in 1936, nam de NHM de Geldersche Crediet Vereeniging over, waarmede de basis werd gelegd voor de ontwikkeling van haar binnenlandse bankbedrijf, een ontwikkeling waarin de heer d'Escury aanvankelijk als directeur, later als president een belangrijk aandeel heeft gehad. Voor echter de vruchten daarvan tot rijpheid konden komen overspoelde de Tweede Wereldoorlog ook een groot deel van het werkterrein van de NHM, waardoor dit in drie welhaast hermetisch van elkaar afgesloten delen uiteenviel, te weten het door Duitsland (Nederland), resp. door Japan bezette deel (het v.m. Nederlandsch-Indië, diverse landen van Zuid- en Zuid-Oost Azië en uiteraard Japan zelf) en de vrije wereld, waarheen de NHM haar zetel had verplaatst (Suriname), doch waarin slechts een relatief klein deel van haar belangen was geconcentreerd. De heer d'Escury bleef in Nederland, waar hij met de president en zijn mede-directeuren (uitgezonderd de heer Pauw, die met het oog op de oorlog naar Londen was vertrokken om de overzeese belangen der NHM te behartigen) de moeilijke taak had om een instelling te leiden, waarvan de belangrijke sector van het overzeese bedrijf materieel was uitgeschakeld. Het behoeft geen verwondering te wekken, dat de reïntegratie van het bedrijf der NHM na de Tweede Wereldoorlog aan de toenmalige directie der NHM en met name ook aan de heer d'Escury zware eisen gesteld heeft. Hierbij kwam, dat dit reïntegratieproces reeds spoedig werd gestoord door de ontwikkelingen in Indonesië. Juist in deze fase kwam zijn benoeming tot president van de NHM (t.w. met ingang van 1 januari 1949), een fase die met de nationalisatie van de Factorij der NHM in december 1960 werd afgesloten.

Reeds geruime tijd voordat dit geschiedde had de directie van de NHM de koers verlegd, zodat het afsnijden van een ook historisch zo waardevol deel van het bedrijf zonder grote schokken kon worden opgevangen. De heer d'Escury heeft daarin, zowel in de functie van directeur als in die van president een actieve rol gespeeld en toen hij einde 1956 zijn functie als president neerlegde kon worden gezegd, dat de basis was gelegd voor een nieuwe ontwikkeling van de NHM, waarin de cultures en de handel in tropische producten helaas niet meer meespeelden, doch waarbij het accent geheel kwam te liggen op het nationale en internationale bankbedrijf. Met deze zakelijke aspecten is echter het werk van de heer d'Escury onvolledig gekenschetst. Zijn persoon werd namelijk mede gekarakteriseerd door zijn medeleven met het wel en wee van zijn medewerkers van hoog tot laag,

niet alleen voor wat hun werk betreft, hetgeen o.a. bleek uit zijn daadwerkelijke belangstelling voor de ontspanningsactiviteiten van het personeel, die na de oorlog in een personeelsvereniging werden gebundeld, en buiten zijn dagelijkse werkterrein door zijn deelneming aan activiteiten op maatschappelijk en cultureel gebied. In dit verband kan o.a. worden vermeld, dat hij plaatsvervangend voorzitter is geweest van de Bedrijfsgroep Handelsbanken, later gevolgd door de functie van eerste vice-voorzitter van de Nederlandse Bankiersvereniging, lid van de Centrale Beleggingsraad, terwijl hij vele jaren ondervoorzitter-penningmeester was van de NV Het Concertgebouw. Voorts bekleedde hij de functies van voorzitter van de Amsterdamsche Kring en van de Stichting Het Amsterdamsche Fonds. Zijn interesse voor amateur-toneel, - zang en - schilderkunst, die beoefend werden in de kring van het personeel der NHM, was zonder twijfel mede geboren uit zijn eigen liefhebberij als zanger. In tegenstelling tot zijn voorganger Dr. Heldring en zijn opvolger Van Sandick was de heer d'Escury geen man, die zijn gevoelens en ideeën in schrifturen tot uitdrukking bracht. Misschien was dat toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de polemiek hem van nature niet lag. Dat blijkt ook wel uit het feit, dat hij niet actief deelnam aan het politieke leven zoals Dr. Heldring en Van Sandick. Ook in zijn functie bij de NHM, die door de verandering van haar positie intensiever moest deelnemen aan de levendige concurrentie, die tussen de banken in Nederland bestaat, heeft hij vermeden de zaken scherp te stellen en tegenstellingen op de spits te drijven, hetgeen hem in staat stelde daar, waar samenwerking nodig of wenselijk was, de basis voor die samenwerking te leggen of te verbeteren. Het ligt voor de hand, dat de heer d'Escury als president van de NHM verschillende nevenfuncties had, met name in de vorm van commissariaten. Een opsomming hiervan zegt op zichzelf weinig, wanneer deze niet gepaard zou gaan met een beschouwing over de relaties van de NHM met vele grote ondernemingen, aan de oprichting waarvan zij op een of andere wijze had meegewerkt. Ik beperk mij daarom tot het noemen van het commissariaat bij de Kon. Ned. Petroleum Maatschappij, groot geworden onder de leiding van Sir Henry Deterding, oud-employé van de Factorij der NHM, dat van verschillende scheepvaartmaatschappijen, de Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken en de Herstelbank (thans Nationale Investeringsbank), waarvan de heer d'Escury bij zijn aftreden als commissaris gekozen door aandeelhouders door het personeel tot commissaris werd gekozen.

Na zijn aftreden als president werd de heer d'Escury benoemd tot commissaris van de NHM, welke functie hij tot 1961 bekleedde. Zijn relatie met de NHM, die een bewogen periode van circa 28 jaar omspande, werd daarmee op waardige wijze afgesloten.

D.C. Renooij

Bron: *Economisch-Historisch Jaarboek* 31 (1967) 195-197.